

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av arkeologiska fynd från kvarteret Västra Falun 1, Falun

Hansson, Anton; Linderson, Hans

2016

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Hansson, A., & Linderson, H. (2016). *Dendrokronologisk analys av arkeologiska fynd från kvarteret Västra Falun 1, Falun*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2016:51). Lund University.

Total number of authors:
2

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

LUND UNIVERSITY

DEPARTMENT OF QUATERNARY GEOLOGY
KVARTÄRGEOLOGISKA AVDELNINGEN
HANS LINDERSON

1 November 2016

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2016:51
Anton Hansson & Hans Linderson
DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV ARKEOLOGISKA FYND FRÅN
KVARTERET VÄSTRA FALUN 1, FALUN

Uppdragsgivare: Jimmy Axelsson Karlqvist, Dalarnas museum, box 22, 791 21 Falun
023-765523, jimmy.axelssonkarlqvist@dalarnasmuseum.se

Område: Falun **Prov nr:**83272-83279 **Antal sågprov:** 8

Dendrokronologiskt objekt: Syllstockar, stolpar, rustbädd och plankor

Resultat:

Dendro nr:	Prov Nr : Kontext	Trädslag	Antal år (3 radier om ej annat anges)	Splint (Sp) Bark (B) Vankant (W)	Datering av yttersta årsring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalv- året)	Kommentarer
83272	1: A40	Tall	80	Nära W	1580	1583 ± 3	
83273	2: A48	Tall	84	Sp=50, ej W	1579	1584 ± 5	
83274	3: A50	Tall	59	Sp=45?, ej W	1577	1585 ± 5	
83275	4: A50	Tall	81	Sp=45, ej W	1579	1587 ± 5	
83276	5: A54	Tall	72	Sp=50, W	1583	V 1583/84	
83277	6: A54	Tall	88	Sp=50,nära W	1579	1582 ± 3	
83278	7: A54	Tall	82	Sp=52,nära W	1580	1583 ± 3	
83279	8: A70	Tall	88	Sp=50,nära W	1474	1477 ± 3*	*dödsår

Kommentarer till ovanstående resultattabell

Prov 1-7, syllar och rustbäddsmaterial

Samtliga prover dateras med en liten eller ingen osäkerhetsmarginal. Ett prov uppvisar vankant och är avverkad **vinterhalvåret 1583/84**. De övriga täcker denna tid. Mest sannolikt är de avverkade samma säsong eller möjligen någon säsong tidigare. Proveniensen är lokal, möjligen kan den vara något östlig.

Prov 8, bearbetad plankor

Trädets yttersta/youngsta årsring dateras till 1474, vilket även kan var dess sista levnadsår*. Trädets tillväxt kolapsar de sista tre åren, från och med 1472, så som det kan gör vid en vattenståndsförändring. Inget i trädets 88-åriga historia uppvisar något liknande. Någon form av, naturlig eller mänskligt orsakad dämning förefaller vara den mest sannolika förklaringen. Man kan därför inte utesluta att trädet stått några år med ingen årsringsbildning i det undersökta stamvirket. Avverkningen kan i sin tur ha skett ännu några år senare. Trädet består, i provtagningshöjd, endast av 38 årsringar av kärnved. Det är därför inte rimligt att det har stått i många årtionde som en torrflura, för att sedan användas som en bearbetningsbar plankor. Den bör därför vara avverkad i **slutet av 1400-talet mest sannolikt 1475-1480**. Proveniensen är lokal.

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroidentitetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten. Anges $sp=0$ menas splinten observeras utanför ytterst/yngsta årsring men årsringen är inte inmätt eftersom den inte är komplett.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.

Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.

Proverna kommer att ingå i RAÄ´s arkiv och förvaltas av laboratoriet

Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare

Lunds Universitet

Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund

E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se

Tel: 046-2227891